

Til Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen

23-02-2016

Teknisk ændringsforslag og notat til Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationens behandling af Københavns Kommunes værdighedspolitik

Sagsnr.
2015-0282037

Dokumentnr.
2015-0282037-23

Sundheds- og Omsorgsudvalget og Socialudvalget har på møder d. 28. januar 2016, 10. februar 2016, og i skriftlig votering frem til d. 22. februar 2016 og på ekstraordinært møde d. 23. februar 2016 behandlet Københavns Kommunes værdighedspolitik.

Sagsbehandler
Niels Nordstrøm

Sundheds- og Omsorgsudvalget og Socialudvalget godkendte på møder henholdsvis d. 28. januar 2016 og 10. februar 2016 Københavns Kommunes værdighedspolitik 2016-2019 "Et værdigt ældreliv i København" med forbehold for, at høringen gav anledning til ændringer.

Udvalgene behandlede efterfølgende en revideret værdighedspolitik på baggrund af høringssvarene. Den reviderede værdighedspolitik blev behandlet i skriftlig votering i Sundheds- og Omsorgsudvalget frem til d. 22. februar 2016. Socialudvalget behandlede den reviderede værdighedspolitik på ekstraordinært møde d. 23. februar 2016. Begge udvalg godkendte den reviderede værdighedspolitik. Sagerne er vedlagt nærværende notat. Den endelige værdighedspolitik fremgår af bilag 1 til sagerne.

Da der således ikke længere er behov for at tage forbehold for høringen, idet det er den endelige værdighedspolitik efter endt høring, der forelægges Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen, giver det anledning til følgende tekniske ændringsforslag til indstillingens 3. at-punkt, således at-punktet ændres:

fra:

" 3. at godkende Københavns Kommunes værdighedspolitik 2016-2019 "Et værdigt ældreliv i København", med forbehold for at høringen giver anledning til ændringer (bilag 1)."

til:

" 3. at godkende Københavns Kommunes værdighedspolitik 2016-2019 "Et værdigt ældreliv i København" (bilag 7)."

**Center for Politik -
Rådhuset**

Rådhuset
1550 København V

Telefon
3366 2480

Mobil
2946 2201

E-mail
ZN8W@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009682901

REFERAT

for mødet den 22.02.2016, kl. 15:59 i Skriftlig votering

1. Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019 (2016-0036961)

2

1. Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019 (2016-0036961)

Godkendelse af Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019 efter endt høring af Socialforvaltningens høringspartnere.

Indstilling

Socialforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen indstiller over for Socialudvalget og Sundheds- og Omsorgsudvalget

1. at høringssvarene fra Handicaprådet, Udsatterådet, Dialogforum og Socialforvaltningens HovedMED tages til efterretning,
2. at et tilrettet eksemplar af værdighedspolitikken "Et værdigt ældreliv i København" godkendes.

Socialforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen indstiller, at Socialudvalget og Sundheds- og Omsorgsudvalget over for Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen anbefaler

3. at godkende Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019 *Et værdigt ældreliv i København.*

Problemstilling

Udkast til Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019 "Et værdigt ældreliv i København" – som den blev forelagt Sundheds- og Omsorgsudvalget den 28. januar 2016 og Socialudvalget 10. februar 2016 – har været sendt i høring hos Socialforvaltningens høringspartner Handicaprådet, Udsatterådet, Dialogforum og Socialforvaltningens HovedMED med frist for afgivelse af høringssvar den 11. februar 2016.

Løsning

Handicaprådet, Udsatterådet, Dialogforum og Socialforvaltningens HovedMED har alle afgivet høringssvar (høringssvarene er vedlagt som bilag 3-6). Til brug for udvalgenes endelige behandling af værdighedspolitikken er der udarbejdet vedlagte høringsnotat med de væsentligste bemærkninger og Socialforvaltningens kommentarer hertil (bilag 2).

Socialforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen indstiller, at høringen giver anledning til en enkelt tilføjelse til politikken, jf. bilag 1. Øvrige høringssvar vil

forvaltningerne bruge som input i det videre arbejde med implementering af politikken, idet høringssvarene dels omhandler specifikke målgrupper og dels vedrører konkrete udmøntninger af politikken. Socialudvalgets Socialstrategi *Et godt liv for alle Københavnerne* og Københavns Kommunes Ældrepolitik *Lev stærkt – hele livet*, som retter fokus på særlige problematikker i relation til hhv. socialt udsatte og ældre borgere, vil fortsat gå på lige fod med Københavns Kommunes Værdighedspolitik.

Det overordnede indtryk fra høringsparterne er, at de er glade for at blive hørt, men samtidig har specifikke ønsker til især den konkrete udmøntning af midlerne. Således er det et gennemgående tema, at man ønsker, at ensomhedsproblematikken ikke kun bliver adresseret i politikken, men også i udmøntningen af den.

Handicaprådet finder, at det er fundamentalt for borgere med handicaps mulighed for at opnå livskvalitet og inklusion, at der er tilgængelighed. Socialforvaltningen foreslår følgende revision af sidste sætning i Københavns Kommunes Værdighedspolitik i afsnittet "Støtte til at klare sig selv, så længe det overhovedet er muligt": "Det kræver medarbejdere med pædagogiske kompetencer, tilgængelighed til kommunens tilbud og brug af velfærdsteknologiske løsninger, som kan bidrage til borgerens selvhjulpethed." jf. bilag 2 Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019.

Derudover kan det nævnes, at Udsatterådet ønsker en præcisering af, at alder er et nuanceret begreb, således at alder ikke kun er bundet af fødselsdato. For udsatte borgere sker der ofte en hurtigere aldring end for andre borgere. Socialforvaltningen er enig med Udsatterådet heri, og påpeger, at de midler, der er tænkt tildelt Socialforvaltningen forventes at blive udmøntet uden skelen til, om borgerne er under eller over 65 år.

Endelig kan nævnes, at Kontaktudvalget under Socialforvaltningens HovedMED gerne ser, at det angives i Værdighedspolitikken, at der er tale om *faglært personale/medarbejdere*. Socialforvaltningen er enig i, at hjælp skal ydes af medarbejdere med de rette faglige og personlige kompetencer. I forbindelse med udmøntningen af midlerne tilknyttet værdighedspolitikken vil der være fokus på bl.a. at sikre de rette kompetencer hos medarbejderne.

Økonomi

Indstillingen har ingen økonomiske konsekvenser ud over det, som blev indstillet og vedtaget om Københavns Kommunes Værdighedspolitik på Sundheds- og Omsorgsudvalgsmødet den 28. januar 2016 og Socialudvalgsmødet den 10. februar 2016.

Videre proces

Hvis Socialudvalget og Sundheds- og Omsorgsudvalget godkender indstillingen, vil Værdighedspolitikken blive forelagt til godkendelse i Økonomiudvalget den 8. marts 2016 og i Borgerrepræsentationen den 17. marts 2016.

Katja Kayser

Anette Laigaard

Beslutning

Punktet blev behandlet ved skriftlig votering i perioden 15. til 22. februar 2016.

For stemte: 9

Imod stemte: 0

O afgav følgende protokolbemærkning:

"Dansk Folkeparti stemmer for værdighedspolitikken med forventning om, at organisationernes krav og ønsker indgår i den videre implementering"

Indstillingen er godkendt.

BILAG

[Værdighedspolitikken tilrettet 12. februar 2016.docx](#)

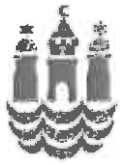
[Høringsnotat værdighedspolitik](#)

[Handicaprådets svar til værdighedspolitikken .msg](#)

[Høringssvar Udsatterådet.pdf](#)

[Høringssvar fra Dialogforum til Københavns Kommunes værdighedspolitik.pdf](#)

[Høringssvar Socialforvaltningens HovedMED.docx](#)

REFERAT

for mødet den **23.02.2016**, kl. 10:00 i Konventum, Helsingør

2. Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019 (2016-0036961)

2

2. Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019 (2016-0036961)

Godkendelse af Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019 efter endt høring af Socialforvaltningens høringspartnere.

Indstilling

Socialforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen indstiller over for Socialudvalget og Sundheds- og Omsorgsudvalget

1. at høringssvarene fra Handicaprådet, Udsatterrådet, Dialogforum og Socialforvaltningens HovedMED tages til efterretning,
2. at et tilrettet eksemplar af værdighedspolitikken "Et værdigt ældreliv i København" godkendes.

Socialforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen indstiller, at Socialudvalget og Sundheds- og Omsorgsudvalget over for Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen anbefaler

3. at godkende Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019 *Et værdigt ældreliv i København.*

Problemstilling

Udkast til Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019 "Et værdigt ældreliv i København" – som den blev forelagt Sundheds- og Omsorgsudvalget den 28. januar 2016 og Socialudvalget 10. februar 2016 – har været sendt i høring hos Socialforvaltningens høringspartner Handicaprådet, Udsatterrådet, Dialogforum og Socialforvaltningens HovedMED med frist for afgivelse af høringssvar den 11. februar 2016.

Løsning

Handicaprådet, Udsatterrådet, Dialogforum og Socialforvaltningens HovedMED har alle afgivet høringssvar (høringssvarene er vedlagt som bilag 3-6). Til brug for udvalgenes endelige behandling af værdighedspolitikken er der udarbejdet vedlagte høringsnotat med de væsentligste bemærkninger og Socialforvaltningens kommentarer hertil (bilag 2).

Socialforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen indstiller, at høringen giver anledning til en enkelt tilføjelse til politikken, jf. bilag 1. Øvrige høringssvar vil

forvaltningerne bruge som input i det videre arbejde med implementering af politikken, idet høringssvarene dels omhandler specifikke målgrupper og dels vedrører konkrete udmøntninger af politikken. Socialudvalgets Socialstrategi *Et godt liv for alle Københavnerne* og Københavns Kommunes Ældrepolitik *Lev stærkt – hele livet*, som retter fokus på særlige problematikker i relation til hhv. socialt udsatte og ældre borgere, vil fortsat gælde på lige fod med Københavns Kommunes Værdighedspolitik.

Det overordnede indtryk fra høringsparterne er, at de er glade for at blive hørt, men samtidig har specifikke ønsker til især den konkrete udmøntning af midlerne. Således er det et gennemgående tema, at man ønsker, at ensomhedsproblematikken ikke kun bliver adresseret i politikken, men også i udmøntningen af den.

Handicaprådet finder, at det er fundamentalt for borgere med handicaps mulighed for at opnå livskvalitet og inklusion, at der er tilgængelighed. Socialforvaltningen foreslår følgende revision af sidste sætning i Københavns Kommunes Værdighedspolitik i afsnittet "Støtte til at klare sig selv, så længe det overhovedet er muligt": "Det kræver medarbejdere med pædagogiske kompetencer, tilgængelighed til kommunens tilbud og brug af velfærdsteknologiske løsninger, som kan bidrage til borgerens selvhjulpethed.", jf. bilag 2 Københavns Kommunes Værdighedspolitik 2016-2019.

Derudover kan det nævnes, at Udsatterådet ønsker en præcisering af, at alder er et nuanceret begreb, således at alder ikke kun er bundet af fødselsdato. For udsatte borgere sker der ofte en hurtigere aldring end for andre borgere. Socialforvaltningen er enig med Udsatterådet heri, og påpeger, at de midler, der er tænkt tildelt Socialforvaltningen forventes at blive udmøntet uden skelen til, om borgerne er under eller over 65 år.

Endelig kan nævnes, at Kontaktudvalget under Socialforvaltningens HovedMED gerne ser, at det angives i Værdighedspolitikken, at der er tale om *faglært personale/medarbejdere*. Socialforvaltningen er enig i, at hjælp skal ydes af medarbejdere med de rette faglige og personlige kompetencer. I forbindelse med udmøntningen af midlerne tilknyttet værdighedspolitikken vil der være fokus på bl.a. at sikre de rette kompetencer hos medarbejderne.

Økonomi

Indstillingen har ingen økonomiske konsekvenser ud over det, som blev indstillet og vedtaget om Københavns Kommunes Værdighedspolitik på Sundheds- og Omsorgsudvalgmødet den 28. januar 2016 og Socialudvalgmødet den 10. februar 2016.

Videre proces

Hvis Socialudvalget og Sundheds- og Omsorgsudvalget godkender indstillingen, vil Værdighedspolitikken blive forelagt til godkendelse i Økonomiudvalget den 8. marts 2016 og i Borgerrepræsentationen den 17. marts 2016.

Beslutning

Konstitueret kontorchef Eva Stokbro Jensen deltog under punktets behandling.

Indstillingens 1. at-punkt blev taget til efterretning, og indstillingens 2. at-punkt blev godkendt.

Indstillingens 3. at-punkt blev anbefalet over for Økonomiudvalget og Borgerrepræsentationen med henblik på, at nærværende sag om ændring til værdighedspolitikken på baggrund af indkomne høringssvar indgår i Økonomiudvalgets og Borgerrepræsentationens behandling af sagen om værdighedspolitikken, som Socialudvalget behandlede på møde d. 10. februar 2016 under dagsordenpunkt 4.

BILAG

[Værdighedspolitikken tilrettet 12. februar 2016.docx](#)

[Høringsnotat værdighedspolitik](#)

[Handicaprådets svar til værdighedspolitikken .msg](#)

[Høringssvar Udsatterrådet.pdf](#)

[Høringssvar fra Dialogforum til Københavns Kommunes værdighedspolitik.pdf](#)

[Høringssvar Socialforvaltningens HovedMED.docx](#)

ET VÆRDIGT ÆLDRELIV I KØBENHAVN

I 2016 skal kommunalbestyrelsen i hver kommune vedtage en værdighedspolitik, der "som minimum skal beskrive, hvordan kommunens ældrepleje kan understøtte følgende områder i forhold til plejen og omsorgen af den enkelte ældre: 1) livskvalitet, 2) selvbestemmelse, 3) kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen, 4) mad og ernæring og 5) en værdig død".¹

De nævnte områder genkendes i de værdier, der ligger til grund for både Københavns Kommunes ældrepolitik *Lev stærkt – hele livet* og Socialstrategien *Et godt liv for alle københavnere*, begge fra 2015.

I fokus for denne politik er særligt de af Københavns ældre borgere, som er afhængige af kommunens hjælp for at opretholde et værdigt ældreliv. Et værdigt ældreliv er målet for den hjælp og støtte, der skal gøre det muligt for den ældre borger at fortsætte med at leve det liv, han eller hun ønsker trods begrænsninger i hverdagen. Et værdigt ældreliv skal sikre borgeren størst mulig selvbestemmelse og livskvalitet når svækkelse, sygdom eller mistrivsel gør hjælp til hverdagslivet nødvendigt.

Københavns Kommunes styrker med politikken fokus på værdigheden på ældreområdet gennem et generelt løft af indsatser, men også gennem nye initiativer. Indsatsen og initiativerne har fokus på den praktiske hjælp, den personlige pleje og rehabilitering – i ældrelivet og ved livets afslutning – på ernæring og måltider, aktiviteter og kompetent og kvalificeret støtte og hjælp.

LIVSKVALITET

• HJÆLP, NÅR MAN HAR BRUG FOR DET – UANSET TIDSPUNKT PÅ DØGNET

Livskvalitet er at trives og føle sig tryk hver dag – hele døgnet hele året. Også når man er ældre, er det vigtigt at føle sig velsoigneret, aktiv, at have nogen at tale med og kunne deltage i fællesskaber. Det forudsætter, at der er medarbejdere, som har tid, nærvær og de rette kompetencer til at støtte, pleje og yde omsorg – også om aftenen. Der skal være mulighed for at komme ud og nyde den friske luft, og der skal være tid til en samtale om livet og det, der betyder noget i hverdagen.

• STØTTE TIL AT KLARE SIG SELV, SÅ LÆNGE DET OVERHOVEDET ER MULIGT

Det giver livskvalitet at kunne gøre ting selv, så længe det overhovedet er muligt. Derfor skal der være støtte og hjælp til træning, genoptræning og rehabilitering, som kan styrke svækkede

¹ Sundheds- og ældreministerens brev til kommunerne af 22. december 2015 vedr. finansloven for 2016 og forslag til ændring af serviceloven om værdighedspolitikker for ældreplejen.

borgernes egne ressourcer og muligheder for at fungere i hverdagen, uanset om man er udfordret af fysiske funktionstab, en demenssygdom eller sociale problemer. Det kræver medarbejdere med pædagogiske kompetencer, **tilgængelighed til kommunens tilbud** og brug af velfærdsteknologiske løsninger, når de kan bidrage til borgerens selvhjulpenhed.

• MENINGSFULDE RELATIONER OG SOCIALE NETVÆRK

De borgere, der ikke selv kan, skal have støtte og hjælp til at skabe eller genskabe meningsfulde relationer og sociale netværk. Det kan dreje sig om hjælp til at opsøge nye relationer og deltage i sociale aktiviteter, men også om støtte til at give hverdagen indhold og holde minder i live, når livet bliver svært - fx når man har mistet en af sine kære. Ensomhed præger livskvaliteten negativt og skal derfor fortsat være et indsatsområde. Socialt udsatte ældre er særligt sårbare over for ensomhed, og det er målet at de skal opleve at være en del af mindst ét fællesskab. Aktiviteter, samarbejde med frivillige kræfter, samt styrkelse af medarbejdernes pædagogiske kompetencer skal understøtte indsatsen mod ensomhed.

SELVBESTEMMELSE

• INDFLYDELSE PÅ, HVORDAN ENS DAG FORLØBER

Et værdigt liv betyder, at man har mulighed for selv at bestemme. Selv at bestemme, hvornår dagen begynder, og hvornår den slutter. Selv at bestemme, hvornår og hvilke aktiviteter, man har lyst til at deltage i. Og selv at bestemme, hvornår og hvordan man har lyst til at spise. I København ønsker vi, at den enkeltes liv skal være udgangspunkt for planlægning af ældreplejen – ikke omvendt.

• FRIHED TIL AT VÆLGE

Det skal fortsat være muligt at have en meningsfuld tilværelse, selvom man har behov for hjælp. Det indebærer, at borgeren oplever at have reelle valgmuligheder – der skal være noget at vælge imellem. Københavns Kommune vil derfor fortsat arbejde for at udvikle flere og varierede tilbud at vælge imellem. Det gælder også i forhold til boliger, der passer til den enkeltes behov.

KVALITET, TVÆRFAGLIGHED OG SAMMENHÆNG

• KVALIFICERET HJÆLP STARTER MED KOMPETENTE MEDARBEJDERE

Den ældre borger med behov for hjælp skal kunne vide sig sikker på at få *den rigtige hjælp* og skal mødes med respekt, venlighed og imødekommenhed. Det indebærer, at medarbejdere og

ledere arbejder systematisk og fokuseret med udvikling af både faglig kvalitet og service. Kvalitet er nemlig ikke kun indhold – det er også at den måde, hjælpen bliver givet på.

- **DEN RETTE HJÆLP, SOM ER TILPASSET ENS BEHOV**

I København skal man modtage det rette tilbud; det tilbud, der passer til den enkeltes behov, også når disse er særlige og komplicerede. Derfor skal vi fortsat kunne yde den specialiserede hjælp og støtte, der skal til, når de mest komplicerede sygdomme og tab af funktioner gør hverdagen vanskelig. Det gælder fx borgere med demens, socialt udsatte borgere og borgere med et kompleks medicinbehov. Disse målgrupper kræver en særlig opmærksomhed og kompetence hos kommunens medarbejdere.

- **FOKUS PÅ 'DET HELE MENNESKE'**

I København arbejder vi med tværfaglige løsninger, som tager udgangspunkt i 'det hele menneske' og har fokus på både de fysiske, psykiske og sociale styrker og udfordringer. Tværfaglighed er nødvendigt for at sikre helhedsblik på borgerens behov, og involvering af mange forskellige fagligheder og tæt samarbejde med de pårørende, hvor det er muligt, skal sikre den bedst mulige indsats i forhold til forebyggelse og behandling af sygdom og funktionsbegrænsninger.

- **KONTINUITET OG KOORDINATION PÅ TVÆRS AF ENHEDER OG SEKTORER**

Sammenhæng i information, tilbud og behandlinger, som ydes af forskellige enheder, er nødvendigt for det værdige ældreliv. Borgere har krav på kontinuitet og sammenhængende forløb, uanset om indsatserne går på tværs af enheder i kommunen, eller om hjælpen og støtten skal hænge sammen med de indsatser, der leveres af helt andre sektorer. Dette gælder især for de svageste borgere over for hvem, vi som kommune har en særlig forpligtelse til at sikre sammenhæng og helhedstænkning.

MAD OG ERNÆRING

Mad skal tale til sanserne og give lyst til at spise – ikke mindst når appetitten er lille. Det handler selvfølgelig om, hvordan maden smager, men også om hvordan den ser ud og dufter, og om den serveres indbydende. Det handler om, at måltidet skal kunne indtages i gode fysiske og sociale rammer, uanset om man bor i plejebolig eller i eget hjem. Dette gælder også, når kosten skal tilpasses individuelle hensyn, som for eksempel tygge-synke-problemer, og ernæringsbehov.

EN VÆRDIG DØD

En værdig afslutning på livet forudsætter et personale, der har tid til nærvær og omsorg for såvel den døende som de pårørende. Og det kræver personale, der har de rette kompetencer til at sikre en tryk og så vidt mulig smertefri død i vante og rolige rammer.

Til Socialudvalget og Sundheds- og Omsorgsudvalget

12-02-2016

**Socialforvaltningens bemærkninger til indkomne høringssvar
vedr. udkast til værdighedspolitik i København**

Sagsnr.
2016-0036961

Dokumentnr.
2016-0036961-2

Udkast til Københavns Kommunes værdighedspolitik 2016-2019 *Et værdigt ældreliv i København* har været sendt i høring hos Københavns Kommunes Handicapråd, Udsatterrådet København, Dialogforum og Socialforvaltningens HovedMED.

Sagsbehandler
Karin Munk Petersen

Nedenfor oplistes de væsentligste bemærkninger samt forvaltningens kommentarer hertil (kursiveret). Høringssvarene er desuden vedlagt i deres fulde længde:

- Handicaprådet, Udsatterrådet og Dialogforum finder det alle vigtigt, at ensomhedsproblematikken er adresseret i værdighedspolitikken samt at der afsættes midler til projekter i forhold til at bekæmpe ensomhed.
I forbindelse med udmøntningen af midlerne tilknyttet værdighedspolitikken, vil der være fokus på bl.a. at igangsætte projekter, der kan medvirke til at mindske ensomhed.
- Handicaprådet pointerer vigtigheden af, at rehabilitering altid sker i samarbejde/samråd med borgeren, således at rehabiliteringen udfoldes på borgerens egne præmisser. Hertil kommer, at personer med handicap som ældre er dobbelt udfordrede og derved har særlige behov. Nogle borgere har og vil til stadighed have massivt brug for hjælp.
Det er en målsætning, at alle borgere i København skal have et værdigt ældreliv, hvilket skal sikre størst mulig selvbestemmelse og livskvalitet. Dette er indskrevet i værdighedspolitikken. Det betyder også, at rehabilitering tager udgangspunkt i netop borgerens muligheder for at få hjælp til selvhjælp.
- Handicaprådet finder, at det er fundamentalt for borgere med handicaps mulighed for at opnå livskvalitet og inklusion, at der er tilgængelighed.
Socialforvaltningen foreslår følgende revision af sidste sætning i afsnittet "Støtte til at klare sig selv, så længe det overhovedet er muligt": "Det kræver medarbejdere med pædagogiske kompetencer, tilgængelighed til kommunens tilbud og brug af velfærdsteknologiske løsninger, som kan bidrage til borgerens selvhjulpethed."

Center for Politik

Bernstorffsgade 17
1577 København V

Mobil
5170 6555

E-mail
CG11@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683052

- Handicaprådet finder, at de ældre har nogle nye og mere komplekse behov bl.a. som følge af, at borgere med handicap i dag lever længere. Derfor er der brug for et tydeligere fokus på de særlige udfordringer, ældre med handicap står overfor. Det kan f.eks. være ift. egenbetaling, hvor borgere med handicap ofte har en væsentlig lavere livsindkomst end øvrige borgere, hvorfor niveau for egenbetaling bør sættes således, at de mindst bemidlede kan være med.

I forhold til temaet livskvalitet ville graden af borgernes egenbetaling naturligt kunne være et element, der blev kigget på. Ofte vil graden af egenbetaling imidlertid være reguleret ved lov, hvilket kan umuliggøre et fokus på egenbetaling ved udmøntningen af midlerne i værdighedspolitikken. I stedet vil der blive søgt at fokusere på borgernes mulighed for nye aktiviteter uden for hjemmet uden egenbetaling ved udmøntningen af midlerne i relation til ensomhedsprojekter.

- Handicaprådet understreger vigtigheden af en øget medarbejderkontinuitet i plejeindsatsen. Det er dog vigtigt, at den faste medarbejder ikke er på bekostning af en kvalificeret medarbejder, således at særlige behov ikke glemmes. Dette er særligt afgørende for borgere med handicap, som kan have nogle andre behov end gennemsnitsborgeren, som man kan risikere at overse.

Socialforvaltningen er enig med Handicaprådet i både vigtigheden af medarbejderkontinuitet og kvalificerede medarbejdere, og forvaltningen arbejder kontinuerligt på dette i planlægningen.

- Udsatterådet finder, at der bør afsættes midler til udvikling af billige ældreboliger til tidligere hjemløse og misbrugere. Socialforvaltningen er enig med Udsatterådet i vigtigheden af at udvikle billige ældreboliger til tidligere hjemløse og misbrugere. Det er en problemstilling, som forvaltningen kontinuerligt har fokus på, og som også Socialudvalgets pejlemærke om, at flere udsatte Københavnerne har en bolig adresserer. I udmøntningen af midlerne i værdighedsmilliarden er der sat fokus på at tilrettelægge midlertidige udredningspladser, der skal medvirke til at afklare behovet for en målgruppe med komplekse problemer i form af fysisk og psykisk sygdom samt misbrug og sociale vanskeligheder.

- Udsatterådet og Dialogforum er glade for, at gruppen af udsatte borgere er husket og eksplicit nævnt i udformningen af

værdighedspolitikken, og at der er fokus på selvbestemmelse og livskvalitet. Det ville dog være ønskeligt, at udformningen af politikken var mere konkret.

Socialforvaltningen er enig i, at værdighedspolitikken gælder for alle ældre borgere i Københavns Kommune. Værdighedspolitikken skal imidlertid ses på lige fod med de øvrige politikker på området. I Socialudvalgets Socialstrategi "Et godt liv for alle Københavnerne" er der således fokus på særlige sociale problematikker, herunder på specifikke problemstillinger relateret til gruppen af socialt udsatte borgere.

- Udsatterådet understreger vigtigheden af et nuanceret aldersbegreb. Aldring er ikke kun bundet af fødselsdato, men er et flydende begreb, og for udsatte borgere sker der ofte en hurtigere aldring end for andre borgere. En rummelighed i definitionerne er derfor vigtig at have for øje i det videre arbejde.

Socialforvaltningen er enig i vigtigheden af et nuanceret aldersbegreb, og tager højde for det i forbindelse med udmøntningen af de midler, der er tilknyttet værdighedspolitikken.

- Kontaktudvalget under Socialforvaltningen HovedMED vil gerne støtte op om forslag til værdighedspolitik, som de synes er et godt udkast, særligt vægtningen af det "hele menneske" med nøgleordene som livskvalitet, selvbestemmelse, kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i indsatsen, som gør værdighedspolitikken til andet og mere end mad, pleje og omsorg. Udvalget ser dog gerne, at der tales om faglært personale/medarbejdere.

Socialforvaltningen er enig i, at hjælp som skal ydes af medarbejdere med de rette faglige og personlige kompetencer. Der vil i forbindelse med udmøntningen af midlerne tilknyttet værdighedspolitikken være fokus på bl.a. at sikre de rette kompetencer hos medarbejderne.

From: Mia Bjørnø
Sent: 11-02-2016 14:57:14
To: Karin Munk Petersen
CC: Lykke Dahl Lauridsen
Subject: Handicaprådets svar til værdighedspolitikken

Til Karin Munk Petersen, cgl1@sof.kk.dk

Handicaprådets høringssvar vedrørende udkastet til Værdighedspolitikken

Handicaprådet takker for det tilsendte materiale og ønsker at fremsætte nedenstående bemærkninger til udkastet til Værdighedspolitikken.

Livskvalitet

Handicaprådet bakker op om fokus på livskvalitet, ensomhed og støtte i hverdagen. Vi er enige i, at disse forudsætter, at medarbejdere har tid og giver borgeren nærvær indenfor en fleksibel tidsramme. Mange mennesker med handicap er ensomme. De har aldrig eller kun sjældent kontakt med familie og venner, og mange mennesker med handicap føler, at de ikke har nogen at tale med eller nogen at bede om praktisk hjælp, når de har brug for det. Dette understøttes af en omfattende undersøgelse fra Statens Institut for Folkesundhed, SDU. Det er derfor vigtigt, at ensomhedsproblematikken adresseres i værdighedspolitikken, samt at der afsættes midler til projekter i forhold til at bekæmpe ensomhed.

I henhold til træning og rehabilitering støtter Handicaprådet op om selvhjulpethed. Det er dog vigtigt at understrege, at rehabilitering altid bør ske i samarbejde/samråd med borgeren, således at rehabiliteringen udfoldes på borgerens egne præmisser. Hertil kommer at personer med handicap som ældre er dobbelt udfordret og derved har særlige behov. Nogle borgere har og vil til stadighed have massivt brug for hjælp.

Helt fundamental for livskvalitet og inklusion for borgere med handicap er tilgængelighed. Det er f.eks. afgørende, at ældre borgere også har let adgang til offentlig transport, der er indrettet til deres behov og generelt at tilgængelighed medtænkes i udviklingen af byens offentlige rum.

Selvbestemmelse

Borgere med handicap har begrænsede muligheder, grundet deres funktionsnedsættelse i valg af bolig, hvilket kan betyde, at borgeren må flytte langt væk fra netværk m.v., for at få en bolig der matcher borgerens behov. Dette kan være med til at skabe ensomhedsproblemer, jf. ovenstående.

Kvalitet og tværfaglighed

Forbedringer i behandlingsmuligheder og hjælpemidler gør, at borgere med handicap heldigvis lever meget længere i dag end tidligere. Det betyder også, at vi oplever ældre med nogle andre og mere komplekse behov. Vi har dertil brug for et tydeligere fokus på de særlige udfordringer ældre med handicap står overfor. Det kan f.eks. være ift. egenbetaling, hvor borgere med handicap ofte har en væsentlig lavere livsindkomst end øvrige borgere, hvorfor niveau for egenbetaling bør sættes således, at de mindst bemedlede kan være med.

Videre ønsker Handicaprådet at understrege vigtigheden af en øget medarbejderkontinuitet i plejeindsatsen. Det er essentielt for borgernes livskvalitet og tryghed, at der indgår så få plejere som muligt i plejen af den enkelte borger. En fast kreds af medarbejdere i hjemmeplejen er et godt fundament for at få opbygget en faglig stolthed og et gensidigt tillidsforhold mellem medarbejder og borger. Det er dog vigtigt, at den faste medarbejder ikke er på bekostning af en kvalificeret medarbejder, således at særlige behov ikke glemmes. Dette er særligt afgørende for borgere med handicap, som kan have nogle andre behov end gennemsnitsborgeren, som man kan risikere at overse.

Med venlig hilsen
Handicaprådet i Københavns Kommune

udsatte
RÅDET
KØBENHAVN

10-02-2016

Sagsnr.
2015-0102495

Til Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og Socialforvaltningen

Dokumentnr.
2015-0102495-33

Høringssvar vedr. Københavns Kommunes Værdighedspolitik

Sagsbehandler
Hanne Olesen

Udsatterådet takker for det tilsendte materiale, som er blevet læst med interesse. Udsatterådet har en række bemærkninger, som forhåbentlig kan være med til at kvalificere Værdighedspolitikken.

Indledningsvist skal det bemærkes, at Udsatterådet har studset over rækkefølgen af det tilsendte materiale, hvor der først skal tages stilling til puljens udmøntning, for efterfølgende at få selve politikken i høring. Udsatterådet vil i den forbindelse også gerne minde om sine tidligere fremsendte bemærkninger (d. 21.12.2015), hvor Udsatterådet gjorde opmærksom på følgende elementer: at brugen af 'værdighed' i navngivningen af politikken er uhensigtsmæssig, at der bør afsættes midler til udvikling af billige ældreboliger til tidligere hjemløse og misbrugere, at der skal være fokus på at imødegå ensomhed og isolation i målgruppen, og at det er vigtigt at inddrage borgere i udvikling af Værdighedspolitikken.

Udsatterådet er glad for at se, at gruppen af udsatte borgere er husket og eksplicit nævnt i udformningen af Værdighedspolitikken. Tilsvarende finder Udsatterådet det positivt, at der er fokus på borgernes selvbestemmelse og livskvalitet. Det havde dog været ønskeligt, at udformningen af politikken var mere konkret. Det ville også have givet mulighed for tilsvarende konkrete og specifikke input fra Udsatterådet.

Udsatterådet vil gerne understrege vigtigheden af et nuanceret aldersbegreb. Aldring er ikke kun bundet af fødselsdato, men er et flydende begreb, og for udsatte borgere sker der ofte en hurtigere aldring end for andre borgere. En rummelighed i definitionerne er derfor vigtig at have for øje i det videre arbejde.

På vegne af Udsatterådet i Københavns Kommune

Peter Juul, formand

KØBENHAVNS KOMMUNE
Socialforvaltningen
Center for Politik

NOTAT

08-02-2016

Sagsnr.
2015-0110075

Dokumentnr.
2015-0110075-40

Sagsbehandler
Nikoline Haugaard Jensen

Hørings svar til Københavns Kommunes værdighedspolitik

Dialogforum takker for det tilsendte materiale og muligheden for at blive hørt i forbindelse med udarbejdelsen af Københavns Kommunes værdighedspolitik. Dialogforum har med stor interesse læst den tilsendte værdighedspolitik igennem.

Indledningsvist vil Dialogforum gerne bemærke, at værdighedspolitikens udformning er kort og uden konkrete forslag til udmøntningen. En mere udførlig politik ville have givet Dialogforum mulighed for at komme med flere konkrete input til politikken.

Dialogforum finder det positivt, at gruppen af udsatte borgere er medtaget og nævnt i Værdighedspolitikken, og at der er opmærksomhed på, at det er en gruppe, der kan have særlige behov. Dialogforum finder det også positivt, at politikken indeholder et fokus på borgernes selvbestemmelse og livskvalitet.

Dialogforum værdsætter, at der i politikken er et fokus på at skabe meningsfulde relationer og sociale netværk, og at ensomhed nævnes som et særligt indsatsområde. For Dialogforum er det særligt vigtigt, at der er opmærksomhed på at mindske ensomheden hos de borgere, der bor i egen bolig. Det er Dialogforums ønske, at forslag til at imødegå ensomhed og isolation opprioriteres, når politikken skal udmøntes.

På vegne af Dialogforum

Jesper Christensen
Formand for Dialogforum

Voksne

Bernstorffsgade 17
1577 København V

Mobil
2053 5804

E-mail
CM62@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683052

Kontaktudvalget under SOF-HMED vil gerne støtte op om forslag til Værdighedspolitik, vi synes at det er et godt udkast, særligt vægtningen af det "hele menneske" med nøgleordene som livskvalitet, selvbestemmelse, kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i indsatsen som gør Værdighedspolitikken til andet og mere end mad, pleje og omsorg.

Vi har to ting vi gerne vil have indført i teksten som følger;

- 1) side 4 , dot 2 , linie 2, " .....genoptræning og rehabilitering fra faglært personale, ..."
- 2) side 6, dot 2 overskrift : Kvalificeret hjælp starter med kompetente faglærte medarbejdere

Venlig hilsen
Linda Svendsen
HK Fællestillidsrepræsentant i SOF
Vordingborggade 15
2100 Ø
tlf. 3317 2059